

Televisie en Computer, Tijdvak 10

Dekolonisatie

De Amerikanen drongen al langer aan op dekolonisatie maar dit wilde de Nederlanders en Fransen niet. De Britten wilde het in het begin ook niet maar nadat er wat rellen ontstonden zag de Britse president in dat het misschien beter was om de India te laten gaan. Ze spraken af dat de moslims Pakistan en Bangladesh kregen en de hindoes India. Er ontstond een grote volksverhuizing maar de Britten waren van hun kolonie af. De machtspositie van Nederland en Frankrijk was na de wereldoorlogen erg verslechterd. Na het vertrek van de Japanners was het een chaos in Indonesië, Soekarno, eerder de leider van de PNI, riep Indonesië uit als een onafhankelijke staat. Nederland probeerde de orde te herstellen en begon een diplomatiek overleg met de Indonesische leiders, door onwil aan beide zijde mislukte dit. Nederland koos voor geweld, met een groot leger veroverde ze grote gedeelten van Java en Sumatra. Nederlanders traden soms op met buitensporig geweld. Begin 1949 besloot Nederland Indonesië op te geven onder dwang van de VS en de VN. De Fransen kregen juist steun van de VS omdat die wilde voorkomen dat Vietnam communistisch werd, toch verlieten de Fransen na na militaire nederlaag Vietnam in 1954.

In datzelfde jaar kregen de Fransen te maken met een onafhankelijkheidsstrijd in Algerije, Afrika. De Fransen wilde Algerije niet opgeven aangezien ze het zagen als een Franse provincie en er meer dan 1 miljoen Fransen woonde. Acht jaar lang werd er gevochten, pas in 1962 gaven de Fransen de strijd op. Frankrijk had toen de meeste Franse gebieden in Afrika al onafhankelijkheid gegeven. Groot-Brittannië, België en Frankrijk wilde voor de rest zonder geweld van hun kolonies af. Ze droegen de macht over aan politici die met hun wilde samenwerken. Na de Jaren 60 werden ook de laatste restjes koloniaal bezit onafhankelijk verklaart.

De dekolonisatie maakte een einde aan de westerse overmacht in de wereld qua land, het westen bleef vanwege hun economisch success en oude banden toch macht houden in de derde wereld.

Bijbehorende kenmerkende aspecten:

10.b De dekolonisatie die een einde maakte aan de westerse hegemonie in de wereld.

De Koude Oorlog

De tweede wereldoorlog was nauwelijks afgelopen of er ontstond een **nieuwe spanning** in de wereld, dit keer **tussen de communistische Sovjet-Unie en de liberaal-democratische VS**. Deze stille oorlog zou bijna 45 jaar duren. Na de tweede wereldoorlog hoopte de **Amerikaanse president samen** te blijven kunnen **werken met de Sovjet-Unie**. Samen met de Britse president maakte ze afspraken en **richtte ze de VN op**, waarin de grote spelers op het wereldtoneel samen **problemen konden oplossen**. De Sovjet-Unie mocht haar grenzen uitbreiden naar het westen. Duitsland werd in tweeën verdeeld. Na deze meeting **sloeg de stemming om**, de **nieuwe president van Amerika** probeerde **Stalin te intimideren** met het hebben van een **atoombom**. **Stalin** gaf meteen het **bevel** aan wetenschappers om ook **atoombommen te maken**, het was het begin van de **wapenwedloop** die de hele oorlog zou duren.

De **VS** en de **Sovjet-Unie** waren veel **sterker** dan de **rest**, zij kwamen als de **supermachten** uit de oorlog en werden elkaars **natuurlijke concurrenten** om macht en invloed, de landen waren **tegenovergesteld** in **ideologie**. De Amerikanen zagen zichzelf als de beschermers van het kapitalisme en de democratie en raakte ervan overtuigd dat Stalin doelde op communistische wereldoverheersing. Stalin voelde zich bedreigd door de macht van de Amerikanen en wilde daarom zo veel mogelijk communisme over de hele wereld. De koude oorlog leidde tot **blokvorming**, het **oostblok** voor de Sovjet-Unie en **vrije westen** voor de VS. Het wantrouwen werd alleen maar groter en tussen 1945 en 1948 kwamen er in alle oosterse landen dictaturen aan de macht, de grenzen werden afgesloten door de bouw van het **ijzeren gordijn**. De VS beloofde steun en hulp aan alle landen die bedreigd werden door het communisme. De VS gaf veel kapitaal weg voor de opbouw van West-Europa. Duitsland werd nu officieel door tweeën gedeeld, de westerse landen sloten een **militair bondgenootschap** en de oosterse landen ook.

Toen in 1949 ook **Rusland** een **atoombom** in handen kreeg ontstond er **paniek** in het **westen**, tot overmaat van ramp greep een **communistische leider** in **china** de macht. Er kwam een **oorlog** om **Zuid-Korea**, Amerika dacht erover na om een atoombom op China te gooien maar deed dit niet. Pas **na Stalin zijn dood** eindigde deze **oorlog**, de **opvolger** van Stalin bleek veel **minder streng** en hij was van mening dat de strijd tussen het communisme en kapitalisme niet gevoerd moest worden met een oorlog.

Maar ook de nieuwe leider, **Chroesjtsjov** was een **heethoofd**. Hij wilde **West-Berlijn hebben**. Het enige gat in het ijzeren gordijn was in Berlijn, omdat het ijzeren gordijn in principe midden door de stad liep. Chroesjtsjov eiste dat Amerika West-Berlijn op zou geven, dit deden ze niet. In plaats van aan te vallen **bouwde** hij een hoge **muur** midden **door Berlijn** heen, **iedereen die in de buurt kwam werd neergeschoten**. In 1962 liep de **spanning** nog meer op nadat in **Cuba** er ook een **communistische** leider aan de macht was gekomen, de **Russen** bouwde **lanceerinstallaties** voor **kernraketten** op **Cuba**. De Amerikaanse president dreigde met een kernoorlog als hij ze niet weg zou halen, Chroesjtsjov zei dat hij zich daar niet van aan trok maar na twee weken gaf hij toch toe.

Na de Cubacrisis volgde er een **periode van ontspanning**. De wereldleiders begrepen dat de kernwapens tot voorzichtigheid dwongen. Sinds 1953 hadden de VS en de Sovjet-Unie een waterstofbom, na een test van Amerika met een **waterstofbom** werd overal op de wereld een verhoogde radioactiviteit gemeten. **Allebei de partijen** maakte **duizenden kernwapens** en raketten. Pas vanaf 1970 beloofde de VS en de Sovjet-Unie hun bommen collectie niet verder uit te bereiden. Ze deden geen bommen weg, beide partijen dachten ze nodig te hebben om de vrede te bewaren. In 1975 **nam de vijandigheid weer toe**, de **Sovjet-Unie** had **middellange afstands-raketten** gebouwd waarmee ze **heel Europa** konden **raken**. In Europa groeide de angst voor een nucleaire holocaust, het wantrouwen ging nu naar allebei de partijen. De VS was een stuk minder populair na de oorlog in Vietnam. Doordat de Vs buiten de afstand van de raketten lag zouden ze misschien een oorlog riskeren.

Na 1985 werd de koude oorlog snel beëindigd, de communistische landen hadden geleidelijk enorme geldproblemen gekregen. De nieuwe Sovjetleider zag de wapenwedloop als een grote economische belasting en sloot een akkoord om alle middellange afstandsraketten te vernietigen. Het oostblok viel uit elkaar, de landen bleven niet communistisch, in 1989 werd ook Duitsland verenigd. in 1991 werd de hele Sovjet-Unie opgeheven.

Op 11 september 2001 werd er in Amerika een Aanslag gepleegd door het terreurnetwerk Al-Qaida. Als reactie hierop viel de VS Afghanistan aan, de oorlog in Irak volgde hierop, dit kostte de VS veel geld. China kwam op als een nieuwe wereldmacht.

Bijbehorende kenmerkende aspecten:

10.a De verdeling van de wereld in twee ideologische blokken in de groep van een wapenwedloop en de daaruit voortvloeiende dreiging van een atoomoorlog.

Toenemende westerse welvaart en grote sociaal-culturele veranderingen

West-Europa moest zichzelf na de oorlog weer helemaal **opnieuw opbouwen**, maar zodra dat eenmaal gelukt was werd de **welvaart** als maar **groter**. Binnen één generatie maakte schaarste en armoede plaats voor een **consumptiemaatschappij** op een schaal nog nooit eerder vertoont. In alle sectoren was er groei en het werd voor iedereen beter. Er was meer eten, voor een goedkopere prijs. Mensen kregen, koelkasten, wasmachines, autos enz. Ook werden de werkomstandigheden beter, mensen kregen meer vakanties wat er voor zorgde dat het toerisme in andere landen ook steeg.

Door de enorme **groei** van de **economie** kon er een **verzorgingsstaat** ontstaan die **niet alleen** moest **zorgen** voor de **veiligheid** van de burger **maar ook** voor hun **welzijn**. De verzorgingsstaat streefde naar werk voor iedereen, acceptabele loonverschillen en onderwijs en gezondheidszorg voor iedereen. Politiek was het in Nederland ook een stabiele tijd, veel landen hadden de leiding van een christendemocraten of sociaaldemocraten regering.

Welvaart en **sociale zekerheden** leidden tot grote **veranderingen**, er was **toenemende individualisering**. Mensen waren nu **niet** meer **gericht** op hun eigen **dorp** of **gemeenschap** maar **meer** op **zichzelf** en **gezin**. Meer mensen gingen in de buitenwijken van een stad wonen, de sociale binding was daar veel minder sterk als in een dorp. Het **individu** kwam **in** de **spotlight** te staan, de **gemeenschap** werd **minder belangrijk**. Als ze hulp nodig hadden konden ze rekenen op de staat. Ook de **invloed** van de **kerk** en de **tritionele moralen namen af**, in de jaren 50 was het een grote schande om te scheiden maar de jaren 60 gebeurde het steeds vaker. Ook de **homosexualiteit** werd steeds meer **geaccepteerd**, tot de jaren 60 was homosexualiteit verboden geweest, maar daar kwam nu ook verandering in.

Er ontstond nu ook voor het eerst een **jongerencultuur**, **jongeren** werden **niet meteen** gezien als **volwassenen** en gedroegen zich ook niet zo. Door de **geboortegolf** na de tweede wereldoorlog waren er in de jaren 50 en 60 heel **veel kinderen** en **jongeren**. Eerst leidde dat tot een **explosie** aan **producten** gericht op die **doelgroep**. In 1957 begonnen **jongeren** ook **zelf dingen** te **kopen**, dankzij loonstijgingen konden veel jongeren hun eigen geld houden en hoefde ze deze niet af te staan aan hun ouders. Ze gebruikte het om **uit te gaan** en voor **kleding** waarmee ze zich van hun ouders onderscheiden. De jeugd gaf ook veel geld uit aan **platen** met **popmuziek**, een nieuw genre voor die tijd. De jongerencultuur groeide ook door het onderwijs, het aantal **jongeren** dat ging **studer** nam flink toe. Ze kregen nieuwe normen en waarden, ze werden een **protestgeneratie**. Ze waren het niet eens met de gevestigde orde die saai en hypocriet was in hun ogen.

De opvattingen over de man-vrouw relaties veranderde ook. Seks voor het huwelijk was in de jaren 50 nog taboe, nadat in de jaren 60 de pil op de markt kwam werd het heel normaal. Jonge vrouwen hoorde hun baan op te geven zodra ze trouwden maar rond de jaren 60 werd het huishouden onderhouden steeds minder tijdrovend wat het mogelijk maakte voor vrouwen om een baan te vinden. Veel **vrouwen** waren al **hoog opgeleid** omdat ouders het belangrijk vonden dat ook hun dochters een goede opleiding zouden krijgen, er kwam een **tweede golf feminisme**. De eisen gingen verder dan voorheen, vrouwen wilde gelijke kansen op de arbeidsmarkt en een gelijke verdeling van huishoudelijke taken.

Bijbehorende kenmerkende aspecten:

10.d De toenemende westerse welvaart die vanaf de jaren 60 aanleiding gaf tot ingrijpende sociaal-culturele veranderingsprocessen.

De eenwording van Europa

De Europese eenwording begon rond 1950 met de Frans-Duitse samenwerking, Frankrijk en Duitsland waren door de oorlog erg verzwakt. Een gevaar voor de ander vormde ze niet meer, maar vrienden waren ze nog lang niet. De Duitsers werden nog steeds gehaat in Frankrijk, maar de Franse regering vond dat ze moesten samenwerken met Duitsland tegen de Sovjet-Unie, voor het Economische herstel en voor het versterken van de democratie in Duitsland en daarmee dus de vrede. Ook Amerika dacht er zo over en vroeg aan de Franse president om een West-Europese gemeenschap te starten met West-Duitsland erin. De Duitse president reageerde hier enthousiast op, dit was een kans om het imago van Duitsland te verbeteren. Veel Duitsers waren het er niet mee eens, maar na de economische groei van Duitsland veranderde hun mening, Duitsland werd een stabiele democratie. Er werden nog meer gemeenschappen opgericht voor van allerlei belangen. De EEG werd opgericht, handel werd tussen de lidstaten werd vrij, maar hierbuiten goldde de oude tarieven. Lidstaten bleven onafhankelijk, maar de onafhankelijkheid werd wel beperkt naarmate er meer Europese regels en wetten. Die werden gemaakt door de raad van ministers, waarin de vakministers vanuit alle landen zaten. Verder had de EEG een dagelijks bestuur, de Europese Commissie. Belangrijke politieke keuzes werden gemaakt door de Europese raad van regeringsleiders.

De EEG moest niet alleen de economie versterken maar ook de democratie. De zes lidstaten nodigden ook andere landen uit die de idealen deelden van de EEG, de kandidaat-lidstaten verwachtte dat ook hun economie hiervan zou groeien. De samenwerking werd steeds nauwer, in 1985 stelde Frankrijk, Luxemburg, België en Duitsland de grenzen compleet aan elkaar open. Later sloten andere landen zich hierbij aan. Ook ging de EEG werken aan één Europese markt.

Toen Duitsland weer één land werd waren veel landen bang dat er weer een machtig en gevaarlijk Duitsland zou ontstaan, net als 40 jaar eerder koos Frankrijk dus maar voor samenwerking. Het leidde in 1992 tot het verdrag van Maastricht waarin de EEG de EU werd, De EU die op dezelfde manier bestuurd werd als de EEG, De EU ging niet alleen over de economie maar ook over bijvoorbeeld veiligheid. Ook zou er een gemeenschappelijke munt komen, de Euro. Landen die mee wilde doen bleven onafhankelijk maar moesten hun financieel beleid aan de Europese regels binden.

De val van het communisme maakte deelname van nieuwe lidstaten mogelijk, de uitbreiding van de EU was een triomf voor de democratie. Er was nu in Europa bijna alleen maar democratie. Het grote aantal leden maakte de samenwerking wel moeilijker, nationale gevoelens bleven een belangrijke rol spelen in landen en in 2004 bleek dat in de originele EU landen de EU juist helemaal niet meer populair was. In 2010 kwam Europa in een diepe crisis, Zuid-Europese landen kwamen in de problemen omdat ze te hoge schulden hadden, om de euro te redden kregen ze miljarden euro's aan steun. Het riep vragen op, was Europa in staat om eensgezinde beslissingen te nemen en was de eenwording eigenlijk wel een goed idee?

Bijbehorende kenmerkende aspecten:

10.c De eenwording van Europa

Pluriforme en multiculturele samenlevingen

Aan de sterke **economische groei** kwam in 1973 abrupt een **einde**, voor het eerst sinds de jaren 30 ontstond er weer **massale werkloosheid**, complete **industrietakken verdwenen** naar **lagelonenlanden**, De **steenkolenmijnen** gingen **dicht** want steenkool werd vervangen door olie en gas en in andere werkplaatsen werd werk **geautomatiseerd** door machines. De **industriële samenleving** maakte plaats voor een **Informatiemaatschappij**, waarin de arbeidersklasse steeds kleiner werd. Er **ontstond** wel weer nieuwe **economische groei**, vooral in de jaren 1995 tot 2001 groeide de economie door nieuwe uitvindingen zoals **mobiele telefoons** en het **internet**. De **Europeanen** werden ook steeds **welvarender**, mensen kregen nog meer vakantiedagen en het vliegtuig ontwikkelde zich verder zodat er meer mensen mee verplaatst konden worden. De pc, mobiele telefoon en de laptop werd voor iedereen normaal om te hebben. De elektronische communicatie werd ook steeds groter en is nu zelfs onmisbaar. Nederlanders kregen een elektronisch paspoort, moeten online belastingaangifte doen en er kunnen online betalingen gedaan worden om spullen te bestellen.

De **invloed** van de **kerk** en het christendom **nam** nog verder **af**, kerken werden afgebroken of omgebouwd. In 2005 zei net iets meer dan de helft van de mensen in de EU in een god te geloven, maar heel weinig mensen gingen wekelijks naar de kerk. Tegelijk groeide de christelijke bewegingen die los stonden van de traditionele kerken en van andere geloven, het wees erop dat **mensen** meer **op zoek** waren naar een **persoonlijk geloof**. Overal in de westerse wereld waren **pluriforme samenlevingen** ontstaan waar allerlei **verschillende mensen** met andere normen en waarden, gewoontes en levensstijlen een **gelijkwaardige plaats** hadden. Ook het **traditionele gezin veranderde**, Europeanen **trouwde** steeds **later**, of trouwde überhaupt niet. Ongehuwd samenwonen werd steeds normaler, het aantal huwelijken eindigde ook steeds vaker in een scheiding. Veel **vrouwen werkte** nu ook, in West-Europa werden nu ook voor het eerst de **taken binnen** het **huishouden** eerlijker **verdeeld**.

Behalve pluriform waren de **Europese samenlevingen** ook **multicultureel**, dat kwam **door migratie**. Veel **mensen verhuisde** naar **Europa** op zoek naar een **goede baan** en een **beter bestaan**. Europeanen zelf verhuisde naar grote steden. Na 1945 kwamen er vooral mensen naar Europa vanwege **dekolonisatie**, aan de Europese samenlevingen veranderde niet zo veel. Door de welvaart kwamen **niet westerse migranten** nu ook naar Europa, de meeste waren jonge mannen die uitgenodigd werden om als **gastarbeider** in Europa te komen werken. Het **idee was** dat ze weer zouden **vertrekken maar** velen **bleven**. Nadat in 1973 veel laagbetaalde banen verdwenen ontstonden er hele wijken van allochtonen die in armoede leefde. Na de koude oorlog kwamen er ook **asielzoekers** uit de oosterse landen, voornamelijk **Joegoslavië** waar een **burgeroorlog** gaande was, later kwamen er ook veel **asielzoekers** uit **Afrika**, ze hoopte hier een betere baan te vinden.

De komst van **buitenlanders** leidde tot **spanning**, veel **Europeanen geloofde** dat de **buitenlanders** hun **banen** kwamen **inpijken**, sociale **voorzieningen** gingen **misbruiken** en **criminaliteit** veroorzaakte. Het aantal racistische incidenten liep op, aan de andere kant veroorzaakte vooral jongeren uit Noord-Afrikaanse landen ook problemen. De spanningen werden vergroot door verschil in cultuur en geloof. De onvrede leidde tot politieke spanningen, in de jaren 90 ontstond er een debat over de multiculturele samenleving, **Politieke partijen** die **tegen** de **buitenlanders** stelde kregen **veel stemmen** in Europa.

Bijbehorende kenmerkende aspecten:

10.e De ontwikkeling van pluriforme en multiculturele samenlevingen.